

Bilaga 1

Svar på miljöförvaltningens frågor

Frågor att besvara

1. Ger miljö- och klimatprogrammet den styrning och vägledning som ni behöver för att kunna göra ett bra miljöarbete?

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att flera av målen i miljö och klimatprogrammet är relevanta och att det med rätt resurser går att avancera i arbetet.

2. Vilka övergripande synpunkter har ni på miljö- och klimatprogrammets innehåll och struktur?

En utmaning förvaltningen ser är att i Göteborgs Stad finns behovet av samordning och gemensamma prioriteringsrutiner för stadens inköp och investeringar inom miljöområdet.

Utbildningsförvaltningen använder idag till viss del av återbrukade produkter genom stadens gemensamma tjänst TAGE. Tjänsten är bra, men går att utveckla.

Utvärdering bör ske av det gemensamma inköpssystemet och särskilt miljöbelastande artiklar så de ersätts då möjligt.

Utbildning och rådgivning via staden gemensamma tjänsten Chemsoft för hantering av lagstiftning och grundläggande kunskaper för bedömning vid inköp av kemiska produkter och varor kan bli mer omfattande.

Med ett gemensamt miljöledningssystem tror förvaltningen kommer göra att det lättare att planera, genomföra och följa upp miljöarbetet. Avsaknad att hur detta skall ske i remissen

3. Vilka detaljerade synpunkter har ni på miljömål, delmål och strategier? Som stöd kan ni använda mallen i bilaga 2.

Se bilaga 2

4. Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att programmet ska leda till handling?

Att stadens gemensamma miljöledningssystem kommer på plats.

5. Samordningsansvariga och medansvariga pekas ut för strategierna. Saknar ni något i rollbeskrivningen som är avgörande för att kraftsamla för genomförande i Göteborgs Stad?

Resursfördelning av fortsatt arbete.

6. Vilka åtgärder ser ni att er nämnd/styrelse kommer att genomföra fram till 2030 för att bidra till att målen i programmet ska nås? Observera att de åtgärder ni anger inte är bindande. Ange vilka miljömål eller delmål åtgärder syftar till att nå och dela upp dem i följande tre kategorier:

Inom ett av miljömålen i remissen benämnd klimatet, finns ett delmål där utbildningsnämnden är omnämnd som en nyckelaktör. Förslaget innebär en målsättning om att Göteborg stad serverar 100 procent miljömåltider med finansiering av Göteborg Stad innan 2025, samt att de som har avtal med staden skall uppfylla detta innan år 2030

Konceptet miljömåltider har använts i stadens offentliga kök under ett antal år. Konceptet innebär måltider som är säsonganpassade, baserade på miljömärkta råvaror.

För att nå upp till detta delmål är bedömningen att det för utbildningsförvaltningen krävs en utvecklad samordning och uppföljning av arbetet med miljömåltider, förtydligade av rutiner och utveckling av det upphandlade livsmedelssortimentet.

För att uppfylla förslagen inom miljömåltid finns anledning att anta att detta kan påverka förvaltningen. Detta finns i bilaga 3 svar på fråga 6 beskrivet som *en ekonomisk bedömning kan först göras beroende på hur fortsatt arbete med miljöledningssystem och miljömåltider kommer att se ut.*

En uppskattning är att för att uppfylla delmålet skulle det för förvaltningens del innebära högre kostnader för livsmedel åtminstone på kort sikt.

Miljömål inom ram med konsekvenser

- Inom ram: Åtgärder som kan göras inom nuvarande ekonomisk ram utan att det får några betydande konsekvenser för verksamheten. Till exempel åtgärder som kan genomföras utan att resursbehoven ökar, åtgärder som redan är beslutade eller åtgärder som kommer att genomföras även om förslaget till miljö- och klimatprogram inte skulle beslutas.
- Inom ram med konsekvenser: Åtgärder som kan göras inom nuvarande ekonomisk ram men som kräver omprioritering inom verksamheten. Beskriv vilka konsekvenser det skulle ge för verksamheten. Vad är det som skulle prioriteras bort?
- Utökad ram: Åtgärder som ni ser att nämnden/styrelsen kommer behöva göra och som inte ryms inom nuvarande ekonomisk ram. Ange uppskattad kostnad för dessa. Som stöd kan ni använda mallen i bilaga 3.

7. Vilka behov och exempel på åtgärder som måste genomföras i samarbete mellan olika förvaltningar och bolag kan ni se, (utöver de åtgärder er egen nämnd eller styrelse behöver genomföra, se fråga 6)? Vilka utmaningar finns idag för att få till ett sådant samarbete?

Förvaltningen välkomnar att miljöförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar och bolag att samordnar framtagandet av staden övergripande åtgärder som behövs för att målen ska nås och strategierna genomföras

Bilaga 1a, Mall för svar på fråga 3, detaljerade synpunkter

Miljömål/Delmål	Synpunkter per miljömål och delmål
Miljömål för naturen: Göteborg har en hög biologisk mångfald	
<i>Delmål 1 Naturen:</i> Göteborgs Stad sköter och skyddar arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv
<i>Delmål 2 Naturen:</i> Göteborgs Stad arbetar för renare hav, sjöar och vattendrag	Då utbildningsförvaltningen deltar i en dialog vid nybyggnation och markanvändning försöker vi tillse att ett bra arbete utförs enligt fastställda riktlinjer.
<i>Delmål 3 Naturen:</i> Göteborgs Stad ökar den biologiska mångfalden i stadsmiljön	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv
<i>Delmål 4 Naturen:</i> Göteborgs Stad minskar vår påverkan från inköp på biologisk mångfald	En utmaning förvaltningen ser är att i Göteborgs Stad finns behovet av samordning och gemensamma prioriteringsrutiner för stadens inköp och investeringar inom miljöområdet.
Miljömål för klimatet: Göteborgs klimatavtryck är nära noll	
<i>Delmål 1 Klimatet:</i> Göteborgs Stad halverar energianvändningen per invånare	Utbildningsförvaltningen försöker att påverka fastighetsägare att nå en så klimatneutral roll som möjligt beträffande energianvändning i våra lokaler
<i>Delmål 2 Klimatet:</i> Göteborgs Stad producerar enbart energi av förnybara källor	Utbildningsförvaltningen välkomnar förnybara energikällor och utbyggnad av fjärrvärmenät samt fjärrkyla med Göteborgs Stad som producent av fjärrvärme, fjärrkyla och el.

<i>Delmål 3 Klimatet:</i> Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från resor och transporter	Utbildningsförvaltningen uppmuntrar elever, lärare och annan personal att nyttja kollektivtrafik, gång och cykel.
<i>Delmål 5 Klimatet:</i> Göteborgs Stad serverar 100 procent miljömåltider	<p>För att målet ska nås krävs en utvecklad samordning och uppföljning av arbetet med miljömåltider, förtydligade rutiner och utveckling av det upphandlade livsmedelssortimentet.</p> <p>För att målen skall uppnås förutsätts:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att nämnden för inköp och upphandling tillhandahålla miljömärkta livsmedel - Att en ekonomisk satsning görs, då 100 procent miljömåltider medför högre kostnader för livsmedel åtminstone på kort sikt. - En frågeställning från förvaltningens sida är om miljömåltider är rätt begrepp att använda eller bör vi använda begreppet hållbara måltider som exempelvis Livsmedelsverket använder? - Detta program hanterar den ekologiska dimensionen och inte social och ekonomisk hållbarhet. Det bör snarare hanteras av måltidspolicyn och att miljömåltider är en del i det sammanhanget. - Det behöver vara enkelt för de som lagar maten: tydligt vad en Hållbar Måltid är, enkel att köpa in och uppföljning på annan nivå i så stor utsträckning som möjligt och när mätning ändå behöver göras i köken (av ex. svinn) ska den vara enkel. (Koppla till ekonomiska delar och inköp)
Miljömål för människan: Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö	
<i>Delmål 1 Människan:</i> Göteborgs Stad slutar använda skadliga ämnen	Utbildning och rådgivning via staden gemensamma tjänsten Chemsoft för hantering av lagstiftning och grundläggande kunskaper för bedömning vid inköp av kemiska produkter och varor kan bli mer omfattande.

<i>Delmål 2 Människan:</i> Göteborgs Stad säkrar en god luftkvalitet för göteborgarna	Utbildningsförvaltningen uppmuntrar elever, lärare och annan personal att nyttja kollektivtrafik, gång och cykel.
<i>Delmål 3 Människan:</i> Göteborgs Stad säkrar en god ljudmiljö för göteborgarna	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv
<i>Delmål 4 Människan:</i> Göteborgs Stad säkrar närheten till grönområden och nyttjar ekosystemtjänster	När utbildningsförvaltningen etablerar sig på nya platser görs en bedömning över hur grönytorna i omgivningen kan se ut om sådan möjlighet ges.

Strategier	Synpunkter per strategi
<i>Strategi:</i> Vi agerar som föregångare	Förvaltningen instämmer.
<i>Strategi:</i> Vi skapar förutsättningar för att leva hållbart	Förvaltningen instämmer
<i>Strategi:</i> Vi driver på utvecklingen av cirkulär ekonomi	En utmaning förvaltningen ser är att i Göteborgs Stad finns behovet av samordning och gemensamma prioriteringsrutiner för stadens inköp och investeringar inom miljöområdet. Utbildningsförvaltningen använder idag till viss del av återbrukade produkter genom stadens gemensamma tjänst TAGE. Tjänsten är bra, men går att utveckla.
<i>Strategi:</i> Vi arbetar strategiskt med finansiering för ökad takt i omställningen	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv
<i>Strategi:</i> Vi driver på utvecklingen för hållbart byggande	Förvaltningen instämmer

<i>Strategi:</i> Vi planerar för en grön och robust stad	Förvaltningen instämmer
<i>Strategi:</i> Vi driver på utvecklingen av hållbara resor och transporter	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån detta perspektiv

Bilaga 1b Mall för svar på fråga 6, uppskattade kostnader för åtgärder som kräver utökad ekonomisk ram

Instruktioner till att fylla i mallen:

I denna mall fyller ni i åtgärder som ni ser att nämnden/styrelsen kommer behöva göra fram till 2030 för att bidra till att målen i förslaget till miljö- och klimatprogram ska nås och som inte ryms inom nuvarande ekonomisk ram.

Mallen är uppdelad i tre flikar, en för varje miljömål med tillhörande delmål. För varje miljömål och delmål fyller ni i åtgärder och anger uppskattad kostnad uppdelat på de olika tidsperioderna i mallen. Skilj på investeringskostnader och driftskostnader. Kapitalkostnader/kostnader för avskrivningar för investeringar ska inte inkluderas i driftskostnader. Infoga fler rader om det behövs

Observera att de åtgärder ni anger inte är bindande och att kostnaderna ni anger kan vara uppskattningar och inte behöver vara exakta

Miljömål: Göteborg har en hög biologisk mångfald											
Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 1: Göteborgs Stad sköter och skyddar arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas											
Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 2: Göteborgs Stad arbetar för renare hav, sjöar och vattendrag											
Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 3: Göteborgs Stad ökar den biologiska mångfalden i stadsmiljön

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 4: Göteborgs Stad minskar vår påverkan från inköp på biologisk mångfald

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-

Miljömål: Göteborgs klimatavtryck är nära noll											
Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
energianvändning					-						-
kollektivtrafik					-						-
engångsartiklar					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 1: Göteborgs Stad halverar energianvändningen per invånare											
Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 2: Göteborgs Stad producerar enbart energi av förnybara källor											
Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 3: Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från resor och transporter

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 4: Göteborgs Stad minskar vår klimatpåverkan från konsumtion med 90 procent

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-

Delmål 2: Göteborgs Stad säkrar en god luftkvalitet för göteborgarna

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 3: Göteborgs Stad säkrar en god ljudmiljö för göteborgarna

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-
					-						-
					-						-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Delmål 4: Göteborgs Stad säkrar närheten till grönområden och nyttjar ekosystemtjänster

Åtgärder	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa
					-						-

Atgarder	År 2022					År 2023					År 2024					År 2025-2030					Summa				
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa		
					-																				
					-																				
					-																				
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	Investering (miljoner kronor)					Drift, exklusive kapitalkostnader (miljoner kronor)					Summa									
	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025-2030	Summa			
Automatisk summering miljömål människan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-